

Nel Veerman

DE DICHTTE GORDIJNEN

De laatste dag voor de Kerstvakantie. Altijd een roezige dag op de huishoudschool. Alle lokalen worden opgeruimd, schoongemaakt. De theorielokalen, de naailokalen, de keuken. Hoewel, daar wordt nog hard gewerkt aan chocolademelk en cake.

In de twee theorielokalen die door een harmonika-schuifwand zijn verbonden, gebeuren andere dingen. Nadat daar boeken enzovoort zijn opgeborgen, worden de deuren open geduwd. Opeens sta je in een grote dubbele ruimte. Je kijkt zo maar bij elkaar in de klas.

Even dollen, elkaar achterna zitten om de tafels heen. Maar juffrouw Kalm-aan, eigenlijk juffrouw Kalma, klapt al in haar handen. En daar heb je de Dirk ... De werkzaamheden worden verdeeld.

Judith en Femia, jullie maken een Kersttekening op het bord ... ja, de borden uitklappen. Alle drie. Jennie en Gelske, stoelen aan de kant en vegen. Ria en Yvon, kerstgroen uit het schuurtje halen.

Vanmiddag wordt namelijk in dit dubbel grote lokaal de kerstviering gehouden.

Tiny Hendriks heeft ook haar taak. Samen met Margriet Schoneveld moet zij de kandelaartjes in orde maken. Kandelaars van een halve aardappel waarin met een appelboor een gat is gemaakt. In dat gat wordt een kaars geplant. Wat rood crêpepapier er omheen. Een stukje gouddraad. De punten van het papier als vleugeltjes opzij. Oppassen dat het papier straks geen vlam vat.

Vanaf de tafel van Tiny en Margriet achter in het

lokaal zien ze de anderen druk bezig. Kijk aan, de vloer is al geveegd. Jennie en Gelske beginnen de tafels naar het midden te schuiven.

Dat schraperige geluid . . . , het doet pijn in je hoofd als ze met een vaart een tafel van de kant trekken.

„Hou op!” gilt Tiny. Ze stopt haar vingers in haar oren. Maar daar gaat er al weer één, hij hobbelt en stoot over de vloer. Het lijkt wel of ze met opzet harder zijn gaan trekken die twee. Als de tafel op zijn plaats is staan ze dubbel van het lachen.

„Oeh,” zegt Tiny. „Daar krijg ik gewoon pijn in mijn buik van.”

„Hé,” roept Margriet nu ook. „Doe niet zo flauw jullie!”

Maar daar is gelukkig juffrouw Kalmaan. En nu worden de tafels verder naar hun plaats gedragen.

Tiny haalt haar vingers uit haar oren.

„Die snertmeiden,” zegt ze.

„Ze doen het er om,” zegt Margriet.

Tiny knikt. Ze gaat verder met haar aardappel. De kaars er in. Het papier er om heen. Wat gaat dat opeens onhandig! Haar vingers willen niet meer.

„Bah,” zegt ze. „Wat een rotwerk!”

„Jij kunt eigenlijk ook niet veel hebben,” zegt Margriet.

„’t Zal wel.”

Zonder nog een woord gaat Tiny verder.

Nee, het wil niet meer. Wat kan het haar ook schelen. Dan maar niet zo mooi. Moet je zien, die punten zijn helemaal ongelijk. Twee korte twee lange. Volgende aardappel.

Het is er weer, dat plekje diep in haar. Eigenlijk aanwijzen kun je het niet. Is het wel pijn, dat nare gevoel. O ja, ze weet best wat het is. Niet aan denken . . . toe maar, een beetje rotzooien. Vooral niet huilen.

Daar is Kalmaan.

„Jullie schieten aardig op,” zegt ze. „Maar ik kan ze niet allemaal even mooi vinden. Gelijke punten maken Tiny. Dat is toch zo'n toer niet?”

Tiny haalt haar schouders op.

„Ik knip ze zo wel bij,” zegt ze.

„Dat is de bedoeling niet,” zegt juffrouw Kalmaan. Ze kijkt nog even terwijl Tiny bezig is. En gaat verder met haar inspectietocht.

Tafels en stoelen staan op hun plaats. Er zijn papieren kerstlopers uitgelegd. Daarop liggen takken groen en er staan witte kaarsen in hun rode rokjes. Er hangen takken groen versierd met zilveren ballen en sterren langs de muren. Op het middenbord beieren twee grote klokken: Vrede op aarde. Op de borden links en rechts zijn stijfjes dennetakken en brandende kaarsen getekend.

Juffrouw Kalmaan loopt met wat meisjes het lokaal rond. Het kaarsen aansteken komt pas bij de kerstgeschiedenis, dat weet iedereen.

„De gordijnen,” zegt Gelske. „Kom Jen.”

De gordijnen zijn de verduisteringsgordijnen. Die worden gebruikt met filmen of dia's kijken.

Jennie en Gelske pakken ieder een koord. De wieltjes bovenaan ratelen over de rail. Dat geluid ... Het schokt door Tiny's rug, door haar armen.

Wat nu weer?

Waarom moeten die gordijnen dicht? Ze wil niet achter dichte gordijnen zitten. Ze wil naar buiten kunnen kijken, al is het ook een donkere dag. Buiten is toch het groene gras. En er staan bomen met vochtige kronkelarmen. En je ziet de lucht met nog altijd wat kleuren. Grijs en glanzend blauw en groen. En strepen rose rood.

„Laat die gordijnen toch open!” schreeuwt ze.

„Gordijnen dicht!” roepen de anderen.
„Energie besparen, ja toch,” zegt Margriet.
„Open laten,” roept Tiny weer. Maar nee hoor, daar knarst het volgende stel over de rail.
O wat rot, wat rot, om zo de hele middag te moeten zitten. Het maakt Tiny onrustig. Ze zou weg willen, achter al dat donker vandaan.
Het is net als met vader. Toen zaten ze ook achter dichte gordijnen. Vier dagen lang. Tot de begrafenis. Nee, geen dichte gordijnen hier!
Resoluut stapt ze naar het raam dat al verduisterd is. Driftig rukt ze aan een koord. Daar is de lucht weer.
„Toe zeg,” roepen ze uit het lokaal. „Laat dat!”
„Dicht die gordijnen!” roepen anderen.
Natuurlijk, daar heb je Kalmaan. Ze pakt Tiny's hand.
„Waarom doe je toch zo dwars,” zegt ze. „Ga je kaarsjes afmaken. En netjes asjeblijft.”
Tiny trekt haar hand los. Kwaad zakt ze op een stoel neer.
Zij nog kandelaartjes maken! Ze denkt er niet over.

Er is gezongen, gebeden, gelezen.
Nu gaat de directrice de kerstgeschiedenis vertellen. Achter haar komen drie meisjes het podium op. Die moeten deklameren.
Intussen lopen de leraressen en leraren langs de tafels om de kaarsen aan te steken.
Aan een van de tafels aan de zijkant zit Tiny. Haar gezicht gloeit.
Die zwarte gordijnen, ze wordt er wild van. En tegelijk voelt ze zich dood ongelukkig . . .
Kalmaan heeft hun tafel. Per slot is ze ook de klasselerares.
Met een plomp zet Tiny haar elleboog neer. Stuurs kijkt ze de andere kant uit.

Aan de overkant van de tafel begint er één te giechelen. Iemand bromt tussen haar tanden: „Ben je boos, pluk een roos.”

Tiny haalt haar schouders op.

Wat snappen ze ervan, die stomme meiden!

Kijk aan. Het licht gaat uit. Daar zitten ze dan in het half donker met hun kaarsen.

En langs de ramen en in de hoeken dat akelige zwart.

„We vieren feest vanmiddag,” begint de direktrice.

Met haar kin op haar handen knikt Tiny zo hard van ja dat haar haar op en neer wipt.

In de buurt kijken ze naar haar. Achter hun hand lachen ze om haar.

Laat ze!

Tiny pakt een takje groen en houdt het bij een kaars.

Het knapt zachtjes, er komen rood gloeiende punten aan de naalden . . . er kringelt een fijne grijze rook.

De meisjes in de buurt stoten elkaar aan.

De direktrice merkt dat er iets gaande is. Ze houdt op met vertellen en kijkt . . .

Alle gezichten op een na keren zich braaf naar haar toe. Dan gaat ze verder.

Tiny gaat ook verder. Nu dat zijtakje in de vlam.

Een zacht geknetter, gloeiende naaldpunten. Kringelende rook . . . En dan opeens een klein, sissend vlammetje.

„Meid, gek!”

Van schrik heeft Tiny het takje laten vallen. Het ligt brandend op de kerstloper. Een nieuwe vlam . . . de kerstloper staat in de fik.

Gegil . . . geschuif met stoelen.

Juffrouw Kalma komt aangevlogen met een natte spons. Ze kletst hem op de vlam, nog eens en nog eens.

Het is doodstil geworden.

„Kom jij maar mee,” zegt juffrouw Kalma.

Tiny staat meteen op. Met een gezicht of het haar allemaal niets kan schelen, stommelt ze achter jufvrouw Kalma aan.

Die doet de deur naar de gang open.

„Ga daar maar staan,” zegt ze.

Ze wijst naar een hoek van de garderobe en doet zo zacht mogelijk de deur dicht.

Wat zal Tiny? Naar huis gaan?

De direktice heeft dat gedoe met die kaars wel gezien. En ook dat Kalma haar de gang in stuurde.

Nou ja, morgen is het toch vakantie!

Maar dacht je dat de dirk dat vergeten zou?

Wat kan het haar trouwens ook schelen. Ze staat hier best. Thuis is het ook zo ... leeg ... akelig leeg.

De hele wereld is leeg en koud en akelig.

In de hoek van de garderobe drukt Tiny zich tussen twee jassen in. Helemaal weggekropen, alleen haar hoofd steekt er nog tussen uit.

Gelukkig hebben ze het gordijn voor de deur van het lokaal niet laten zakken. Anders stond je hier in het pikdonker. Stik alleen in het pikdonker.

En zij daarbinnen maar Kerstfeest vieren.

Ze begonnen al dadelijk zo leuk! Eerst met opzet met die tafels over de vloer krassen ... Toen die gordijnen ...

En niemand die begrijpt waarom zij ze open wilde hebben. Ze kon toch niet zeggen ... toen met mijn vader ...

Er trillen tranen in Tiny's ogen. Ze slikt en slikt en houdt haar adem in.

Het helpt niet.

Ze trekt de jassen voor haar gezicht, ze duwt haar gezicht er in, haar mond, haar ogen.

In het lokaal wordt een kerstlied ingezet.

Daar is uit 's werelds duistre wolken een licht der lichten opgegaan ...

Maar voor Tiny in haar donkere hoek is er alleen maar verdriet.

Onder het zingen is de deur van het lokaal zachtjes open en weer dicht gegaan.

Voorzichtige voetstappen.

„Waar ben je Tiny?”

Geen antwoord.

„Tiny, waar ben je?”

Er klikt een knopje van het licht.

Je kunt je hoofd wel wegstoppen. Maar je benen . . .

„O, sta je daar!”

Het is juffrouw Van Dalen van handenarbeid. Iedereen vindt haar aardig omdat ze zo jong is en er zo leuk uitziet. Ze is trouwens ook echt aardig.

Juffrouw Van Dalen trekt de jassen op zij.

Ze ziet Tiny's behuilde gezicht.

Ze legt een hand achter haar nek.

„Wat is dat toch met jou?” zegt ze. „Kom, we zoeken een beter plekje op.”

Ze brengt de snikkende Tiny naar de leraressenkamer en doet de deur dicht. Ze neemt Tiny naast zich op de bank en slaat een arm om haar heen.

„Wat is dat toch met jou?” zegt ze weer.

Geen antwoord.

Juffrouw Van Dalen trekt het stukje verdriet dichter tegen zich aan.

„Misschien begrijp ik het wel een beetje,” zegt ze.

Ze wacht tot Tiny wat bedaart.

„Je vader hè?”

Tiny knikt van ja en schudt van nee.

„Ja en nee allebei?” vraagt juffrouw Van Dalen.

„Ook omdat . . . die gordijnen dicht moesten.”

„Ik begrijp het,” zegt juffrouw Van Dalen.

„Is dat nou een feest!” snikt Tiny opeens weer.

Juffrouw Van Dalens hand strijkt Tiny's warrige haar weg.

„Zeg het maar wat je bedoelt,” zegt ze.

„Gordijnen dicht als het licht is dat doe je toch . . . dat doe je toch . . .”

„Açh ja,” zegt juffrouw Van Dalen. „Nu begrijp ik je helemaal geloof ik. Weet je Tiny, het is nu wel heel erg moeilijk voor je om niet aan die gordijnen te denken. Daar proberen wij op onze manier het feest wat gezelliger mee te maken. Maar daar gaat het niet om. We doen het ook meestal niet goed.

Het feest is eigenlijk dat toen Jezus op aarde kwam de hemel voor ons is opengegaan. Probeer daar maar aan te denken als je aan je vader denkt.”

Tiny knikt.

„Maar daarbij kun je evengoed wel bedroefd zijn,” zegt juffrouw Van Dalen.

Tiny knikt weer.

Maar toch, haar tranen zijn opgedroogd.

Ze is ook niet zo alleen meer. Ze heeft een veilig, warm plekje dicht bij iemand die haar begrijpt.

„Gelukkig zijn hier de gordijnen open hè?” zegt juffrouw Van Dalen.

„Gelukkig wel,” zegt Tiny haar na.

Samen kijken ze naar buiten waar wat winters namiddagrood gloeit achter de kale takken van de struiken voor het raam.